

séget egyedül a francia szöveg 1833-as kiadásának utánnomása szövegtálatja. A helyesírás korabeli bizonytalansága azonban a benemavatott olvasót a régi helyesírás és kiejtés összezavarására vezetheti. Vagy talán a hományos írásjelek hatása az, ami itt a „patinát“ pótolni hivatott? Nem kritikai, azaz jegyzetes kiadásról lévén szó, éppen a régi nyelvnek a mai helyesírással való megéreztetése lett volna helyénvaló. A magyar szövegbe viszont még ennyi sem jutott a korszerűségéből s a renaissance léghőjét csak egy-két mythológiai név csillantja meg. Ami melegség van mégis e műfordításokban, az éppen a modern magyar költészet formaeredményein pallérozódott Franyónak a beleérzése, sőt nem egy helyt merész továbbköltése. (Bányai László)

E. B. LUKÁCS MAGYAR VERSFORDÍTASAI. *Emil Boleszlav Lukács*, a háborúutáni szlovák költőnemzedék egyik kimagasló tagja. Válogatott verseit most adta ki díszes köntösben a prágai *Družstevní práce* könyvkiadóvállalat. A kötet anyaga két részre oszlik: az első rész a költő eredeti verseit tartalmazza, a második részben francia, német, magyar versfordítások vannak s azonkívül Omár Chajjám, perzsa költő híres „A bor bölcsessége“ c. költeményének szlovák fordítása.

Bennünket pillanatnyilag a magyar versfordítások érdekelnek közelebbről. Jellemző, hogy az új magyar költőket az utóbbi időben egyre többen fordítják szlovák, sőt cseh nyelvre. Különösen Ady Endre lírája hat ösztönzőleg a fordítókra. *Bohumil Müller* cseh és *Vojtech Mariko* szlovák Ady-fordításain kívül különösen *Lukács* és *Krcsméry* fordításai fontosak. A két utóbbi versfordításai művészi visszaadás és pompás, sőt néhol egyenesen bravuros átköltés szempontjából érdemelnek fokozottabb figyelmet. De az említettekén kívül még számos más szlovák költő (*Valentin Beniák*, *Vladimír Roy*, stb) végzett eddig szép munkát a magyar költők, főleg Ady költeményeinek tolmácsolása terén. Lukács versfordításainak zöme is Adytól való. Azonkívül Szabó Lőrinc 2, Babits Mihály, Erdős Renée, Juhász Gyula, Tóth Árpád, Sárközi György, Gulyás Pál és Berda József pedig 1-1 verssel szerepel a kötetben. A szlovenszkói magyar lírikusok közül Gyóry Dezső: Hegyvidék és Vozári Dezső: Szebb a sziréna c. versének ügyes fordítását tartalmazza a gyűjtemény.

Felmerül a kérdés: milyen szempontok vezették Lukácsot a lefordításra kiválasztott verseknél? Az első pillantásra kitűnik, hogy Lukács nyilván merőben esztétikai szempontok szerint válogatta össze a verseket. Az ugynevezett harcok versek nem kaptak képviselőt a kötetben. Noha Ady 14 verssel szerepel az anthológiában, a lefordított versek között egy sincs Ady „szociális“ beállítottságú versei közül. Jellemző, hogy például József Attila, Kassák Lajos, Déry Tibor, de még csak Illyés Gyula vagy Fodor József sem kapott helyet a fordítások között. Jóllehet Lukács nem törekedett, de nem is törekedhetett teljességre, a dolog mégis szembevetendő. Ezzel a megállapításunkkal természetesen nem szeretnők csökkenteni a végzett munka értékét, csupán arra kívánunk rámutatni, hogy a lefordított versek kiválogatásánál érvényesített szempontok miatt bizonyos fokig hiányos a versciklus anyaga. Ezt annál is inkább fájjaljuk, mert Lukács nagyszerű fordítói képessége révén valóban kongeniális átköltést nyertek volna a gyűjteményből hiányzó harcok magyar versek.

Lukács versfordításainak kapcsán önkéntelenül és szinte kikerülhetetlenül vetődik fel a kérdés: mikor kap végre érdemes szlovák vagy cseh fordítást a mai magyar líra? Itt természetesen olyan munkára.

gondolunk, mely lehetőleg tárgyilagos és teljes mértékű képet nyújtana a cseh vagy szlovák olvasónak a XX. század magyar lírájáról. Régen esedékes feladata ez a cseh, illetve szlovák műfordítóknak, különösen mióta a magyarok ezen a téren meg is előzték őket. Érdekes volna ezzel kapcsolatban párhuzamot vonni a szlovák és magyar líra között s kimutatni a magyar líra, főleg Ady Endre hatását a háborúutáni szlovák költőnemzedékre. (Sándor László)

ZILAHY LAJOS UJ REGÉNYE (*A fegyverek visszanéznek*) társadalmi problémákkal foglalkozik és békéért harcol — a prospektus szerint. Örülünk, hogy a békéért olyan író harcol, mint Zilahy, akinek óriási az olvasótábora. De elérte-e szerző a célját?

Zilahy fegyvergyárosa, Balder Henrik tárgyilagos, magabiztos, acélos férfi, aki biztosan halad a több pénz és a nagyobb hatalom felé. Végigjárta a „bankhivatalnokból iparmágnás“ karriert. Sikerrel alkalmazta életében a Sir Bazil Zaharoff-féle trükköket. Ez a Balder azonban a regény végén gyökeresen megváltozik: pacifista mozgalomba keveredik, elamerikázza a fegyverrendelést, elárulja a hadirepülőgépek titkát. Ezért katonai törvényszék elé kerül s halálra ítélik. Az ítélet végrehajtása pillanatában felismeri a saját maga szállította fegyvereket, amikkel főbe lövik és eszelősen, gunyosan kiáltja el a fegyvermodell számát. Ez a végső beállítás persze olcsó hatásvadászlat, de mentségére szolgálhat az írónak, ha regénye jó. A könyv meséje különben Balder egyéni sorscsapásai, amikkel szerző a fegyvergyárost azért sujtja, hogy az utolsó harminc oldalon pacifistává tehesse.

Az első sorscsapás: Balder elveszti — 12 évi viszony után — barátnőjét, Miss Anne Glintont. A „jobbra ön, balra én“ elve alapján nagyon laza erkölcsű ezzel a mozivásznonról ismert nagyvilági nővel a barátsága, aki egy időre férjhez is megy, de aztán megtér Balderhez, aki 52 éves korában, az öregedő ember érzékenyülésének pillanatában házasságot ajánl neki. A nő meghatottan fogadja el. Viszont meghatódottsága ellenére rögtön Berlinbe utazik, ahol találkája van egy nála sokkal fiatalabb fiatalemberrel, aki a pásztorórán megfojtja és ékszereivel elszelel. Szóval ponyva, a javából s ez nemcsak az olvasónak kínos, de Baldernek is, aki úgy érzi, hogy egylélek volt Annevel. Az olvasó ugyan csodálkozik ezen az érzésen, hiszen nem látta Anneban a lelket, csak a kitarított disznót. De a könyv állítja, hogy Baldert a csapás detéri. Higgyük el.

A cselekmény másik szála: Balder megismerkedik egy szellemileg jelentéktelen, de kedves, melegérszű, másodrangú énekesnővel, aki a háborúban megvakult férjével boldog házasságban él. A fegyvergyáros a vak férjével is megismerkedik. Pillanatnyi ellágyulásból talán vagy a háború áldozatával szembeni büntudatból Balder finanszírozza az énekesnő külföldi turnéját, anélkül, hogy a nő, Tima erről tudna. Párizsban, miután Balder többször találkozott Timával, Miss Anne meggyilkolása után, megkéri Tima kezét. Hat rá az asszony s elfogja a megtisztulási vágy ennyi „szépség és belső tisztaság“ láttán. Ez az érzés sem túlságosan hihető. Mindegy. Tima vak férjétől teszi függővé beleegyezését. A férj enged, mire Tima is beleegyezik, a nászut előtt azonban visszazökik férjéhez. Ez a csapás végleg lesujtja — a regény szerint — Baldert. Meginog, elveszti önuralmát. Idegösszeroppanás. Elhanyagolja üzleti ügyeit, naphosszat kóborol. Céltalan csavargásai közben találkozik a krisztusi lelkületű Pafnikovval, akinek egy háborúellenes előadását egyszerű, ugyancsak véletlenül, már végighallgatta. Így sodródik a pacifista mozgalmakba... Így jut a saját maga gyártotta fegyverek csöve elé. Így